

L'ENTREVISTA

Ramon Pascual i Turon. METGE NEFRÒLEG QUE VA INTRODUIR LES DIÀLISIS A GIRONA

«De petit em feia por la sang»

Als quinze anys, el doctor Ramon Pascual i Turon va fer la seva primera operació al costat del seu pare, el doctor Mariano Pasqual. Va lluitar mitja vida per introduir el servei de diàlisi a Girona i actualment dedica un mes a l'any de cooperant mèdic en un hospital d'Etiòpia

SALVADOR GARCIA-ARBÓS
● Quan arribem al seu despatx, Ramon Pascual llegeix *Nature*, revista científica de referència planetària, per fer temps. A darrere seu, hi té l'enciclopèdia Espasa sencera, una herència del seu pare, Mariano Pascual Pujol, que també era doctor en medicina i que era cosí germà de Peius Pascual, pare de Peius Pascual Busquets. Una nissaga de metges que va començar entre Cassà i Llagostera. Els Peius vénen d'un farmacèutic de Llagostera. En canvi, Mariano Pascual és fill d'un botiguer de roba de Cassà de la Selva.

—Com arribeu a ser el primer a fer diàlisi a Girona?

—«El meu pare era uròleg. Gràcies al pare, vaig aprendre urologia i malalties de l'aparell urinari durant la carrera de medicina. Quan estudiava vaig ser a tres llocs on s'impartia medicina del ronyó; com a especialitat la nefrologia no entra fins al 1977. Vaig ser alumne intern per oposició a la càtedra mèdica del professor Agustí Pedro-Pons, del Clínic, on formen una unitat, amb la qual comencem practicant el trasplantament de ronyó amb gossos al Zoo de Barcelona, sota la direcció del professor Josep Maria Gil Vernet»

—Arribeu a practicar amb persones?

—«Vaig ser al primer trasplantament renal que va tenir lloc a Espanya. Va ser el 23 d'abril del 1963 a Barcelona. Al món, ja s'havien fet el 1954 a Boston i a París. A la mateixa càtedra del doctor Pedro-Pons vaig aprendre diàlisi peritoneal, i publico articles sobre el transport d'ions per la membrana peritoneal. I també practico la primera hemodiàlisi amb ronyons artificials Kiil.»

—I ja va estar a punt per tornar cap a Girona.

—«Torno quan em caso. Professionalment m'hauria agradat quedar-me a Barcelona. Segons el catequètic Ciril Rozman, tant en Peius, el meu cosí, com

El doctor Ramon Pascual durant l'entrevista al seu despatx. / JORDI SOLER

jo ens hauríem d'haver quedat a Barcelona, i no tancar-nos a Girona.»

—Però si ja heu fet molta feina?

—«Sí, però m'hauria agradat fer-ne molta més. La medicina és com un ministeri: una devoció. Una anècdota: com s'ho fa per tenir criatures si no és mai a casa?, em preguntaven unes monges.»

—Com ho feieu?

—«Aprofitant el temps al màxim; que em disculpi la Carmen, la meua dona.»

—La medicina és vocacional?

—«De petit em feia por la sang; un accident de carretera m'afectava, però un dia, en acabat d'ajudar el meu pare a la sala d'operacions, li vaig dir: 'Caram, em pensava que hi havia més sang aquí!'»

—Quina edat teníeu?

—«Quinze anys!»

—Heu dit quinze?

—«Sí, sí, sí! I als disset anys, en els primers anys de carrera, el meu pare tenia la força de voluntat de fer classes d'anatomia als alumnes que estudiàvem a Barcelona, amb cadàvers del Santa Caterina.»

—Ara entenc el premi de final de carrera.

—«Sabia tanta anatomia, a part d'*empollar*, que en el segon curs de medicina, al mes de febrer, el professor em va fer tres preguntes seguides, les vaig respondre correctament i em va dir que no tornés a classe, i que em posava matrícula.»

—Acabada la carrera, casat i a Girona, engegueu de seguida el servei de diàlisi?

—«Vaig començar fent nefrologia en un despatx privat i ajudant el pare a l'Institut Nacional de Previsión, a Santa Clara.

Tant ell, com en Reyné, com en Corretger em passaven els malalts de quota que no volien.»

—Funcionava així?

—«D'aquest món se'n podrien escriure llibres. Allà, cap al 1967-1968, se'm va ocórrer, per als malalts que tenien insuficiència renal crònica, començar diàlisi peritoneal a la Residència Sanitària Álvarez de Castro, cosa que es va posar malament al director, el doctor Fidel Ribas Concejo, ja que portava molta despesa; deia que gastava massa en infermeres. A ell, a Madrid, li posaven medalles si estalviava cèntims, cosa que li vaig refutar i em va dir que no tornés més per l'hospital.»

—I on va anar?

—«Em va fer fora de la residència i em va tornar a la *Mútua*, que és com en

deia la gent del centre d'especialitats de Santa Clara.»

—I no va poder tornar a fer diàlisi?

—«A la residència només vam arribar a fer-ne a tres malalts, durant un mes; aleshores no hi havia ronyons artificials per a hemodiàlisi. Recordo que, en aquella època, els pacients amb insuficiència renal aguda els remetia al Clínic. Amb el temps vaig haver d'enviar malalts crònics a fer diàlisi a Barcelona. Per això, el 1972 vaig plantejar a l'Institut Nacional de Previsión de fer hemodiàlisi a Girona.»

—I?

—«Negativa absoluta: pocs malalts i massa car. Pensa que si no hi havia lloc a Barcelona, els enviaven a Madrid.»

—I no era pas barat.

—«Vaig quedar acollonit. Vaig intentar-ho a totes a través d'amistats; em deien que no n'hi havia ni a la sanitat pública de Tarragona ni a la de Lleida. I com que no vam tenir la desgràcia que cap celebritat es morís pel camí... vam estar 25 anys llargs pujant a Barcelona cada dijous al matí i recorrent dos hospitals que feien la meua especialitat, encara que no fos oficial: Clínic i Vall d'Hebron, i després Bellvitge i la Puigverd.»

—El servei d'hemodiàlisi a Girona va començar a la sanitat privada...

—«Al desembre del 1972 es dialitza el primer pacient a Girona. La primera hemodiàlisi amb ronyó artificial a Girona es va fer a un noi de Cassà de 22 anys, posteriorment trasplantat. Girona és el primer lloc a fora dels hospitals importants de Barcelona on es va fer hemodiàlisi a malalts crònics.»

—Va ser a la Clínica Girona?

—«Sí. L'augment de malalts fa que es formi una petita unitat d'*hemo*, situada en un lloc petit i inadequat i mal ventilat. Per això, cap al 1977-1978, de molt bona gana i malgrat els crits del gerent, per amistat amb una germana

de Santa Caterina que es trobava a l'Hospital de Figueres, surten vuit o deu malalts d'aquella àrea cap a l'Empordà. Era per donar més bon servei i per potenciar l'hospital de Figueres. Hi envio un meu col·laborador sense cap compensació econòmica, contràriament al que pensa molta gent.»

—Així que el primer servei públic gironí de diàlisi és a Figueres.

—«Sí. El de Girona era privat. Aquells vuit o deu malalts van ajudar a potenciar l'hospital. Mira, perquè vegis que sóc molt conscient del valor dels cèntims i de la relació entre treball i benefici, que sóc molt socialista, vaig renunciar a la meitat del sou, perquè vaig considerar que eren massa cèntims guanyats en poc temps.»

—Comissions?

—«Pensa que jo cobrava un tant per sessió d'hemodiàlisi, i hi havia molts malalts en tres sessions per setmana. I això eren molts cèntims. La meua finalitat era tenir més personal d'infermeria, més metges, més màquines i més bons sous per als col·laboradors.»

—I ho va tenir?

—«Sí, però la clínica, gràcies al servei, va ingressar els diners suficients per pagar la nòmina del personal durant força anys.»

—Us podíeu haver fet milionari.

—«Segur, però la meua obsessió ha estat la medicina, no els cèntims. He estat sempre molt mal negociant.»

—He llegit que vau liderar l'equip organitzador del congrés de la Sociedad Española de Nefrología a Platja d'Aro?

—«El vam celebrar al mes d'octubre del 1989 i vam tenir un gran èxit d'organització i científic important. Paral·lelament, mentre organitzava el congrés, se m'acut fer la tesi doctoral, cosa que em costa un enorme sacrifici, entre el 1987 i el 1988, quan acabo.»

—Sou un pencaire.

—«I molt exigent: No to-